

Mgr Oskar Bróz

Zakład Prawa Handlowego i Gospodarczego

Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego

Sprawozdanie z V Euroregionalnej Konferencji Naukowej pt. „Rynek usług finansowych: inwestycyjnych, bankowych i ubezpieczeń” -część II

Drugi panel: *Rynek usług ubezpieczeniowych* został zainaugurowany wystąpieniem dr hab. Mariusza Frasa na temat ubezpieczeń grupowych oraz ich dystrybucją w kontekście problemów oraz wyzwań legislacyjnych. Nad dyscypliną czasową i dyskusją czuwał dr hab. Piotr Szreniawski, prof. UMCS. Przedstawione aspekty prawne umowy ubezpieczyciela grupowego, wraz z przytoczonym orzecznictwem, wskazywały na problemy jakie może napotkać ubezpieczony w przypadku egzekwowania roszczeń. Prelegent wskazał również na niewątpliwe zalety ubezpieczeń grupowych, niższa składka, brak wymagań co do oceny medycznej ryzyka przed przystąpieniem do umowy, które sprawiają, iż cieszą się one dużą popularnością.

W kolejnym wystąpieniu dr hab. Monika Szaraniec przybliżyła temat *Nadzór nad dystrybutorami ubezpieczeń oraz ich dystrybucji. Uwagi na tle nowych rozwiązań prawnych wynikających z dyrektywy IDD i ustawy o dystrybucji ubezpieczeń*. Podczas wystąpienia została dokonana ocena regulacji prawnych zawartych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/97 w sprawie dystrybucji ubezpieczeń i ustawie o tej samej nazwie. Najważniejszymi punktami było wyciągnięcie wniosków administracyjnoprawnych dotyczących zaistniałej potrzeby wzmocnienia kompetencji nadzorczych Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) oraz Komisji Nadzoru Finansowego (KNF). W referacie wskazano również, iż aktualny stan prawny daje pewne instrumenty do ingerencji w umowę ubezpieczeniową przez wyżej wskazane instytucje nadzoru. Nowego znaczenia nabiera również przekaz informacji pomiędzy krajowymi a europejskimi organami gdyż wszelkie ostrzeżenia, publikowane są na stronach internetowych obu organów. Pozytywnie została oceniona możliwość nakładania sankcji administracyjnoprawnych, które pomagają w zapewnieniu bezpieczeństwa na rynku.

Kolejną prelegentką była dr Beata Pachuca-Smulska, która wskazała w perspektywie prawno-porównawczej nowe podejście do ochrony na rynku usług finansowych w wymiarze instytucjonalnym po kryzysie 2007-2009. Zwróciła ona uwagę na cykliczność zmian

zachodzących w procesach gospodarczych. Tuż po kryzysie roku 2007, tak samo jak po kryzysie z lat 1929-1933, zaczęto odchodzić od liberalizmu obserwując zarazem wzrost roli państwa w procesach gospodarczych. Jako jedną z przyczyn ostatniego kryzysu wskazano łączenie przez banki inwestycyjne działalności depozytowej, gdyż model przeciętnego konsumenta, który został przyjęty na wszystkich rynkach, nie zabezpieczał dostatecznie ich interesów. Aktualne zmiany w prawie zmierzają do publicyzacji prawa. W celu ochrony interesów konsumenta utworzono Europejski Urząd Nadzoru Bankowego i Papierów Wartościowych, oraz zostały wprowadzone nowe mechanizmy dotyczące standaryzacji usług i uproszczenia w przekazie informacyjnym.

Następnie dr Anna Wolak-Daniecka (WSB w Skoczowie) omówiła wybrane zagadnienia roli ochrony ubezpieczeniowej w procedurze udzielania zamówień. W zamówieniu nie należy wskazywać kryteriów, które będą ograniczać wykonawców, a ubezpieczenie, jeżeli nie jest ustawowo wymagane, nie powinno być przesłanką do wyboru innego wykonawcy. Identyfikacja zagrożeń w przypadku udzielenia zamówienia powinna każdorazowo nastąpić w oparciu o przypadki wymienione w ustawie Prawo zamówień publicznych.

Kolejną prelegentką była dr A. Nowak-Gruca (UEK w Krakowie) z tematem: *Prawo autorskie w ubezpieczeniach. Problemy wybrane*. Podczas wystąpienia, w oparciu o bieżące orzecznictwo, zostały przedstawione przykłady elementów umowy ubezpieczenia które mogą zostać objęte prawami autorskimi.

Dr Kamil Szpyt przeniósł uczestników konferencji do wirtualnego świata prezentując cywilnoprawne aspekty rynku ubezpieczeń w branży gier komputerowych. W swoim wystąpieniu wskazał, iż rozwój branży gier komputerowych stwarza niszę dla rynku ubezpieczeń stanowiąc dla niego pewne wyzwanie. Jako modelowy przykład została omówiona praktyka oferowanie przez towarzystwa ubezpieczeniowe pakietów ubezpieczeń dla graczy Pokemon GO. Łapanie sympatycznych stworów okazuje się być na tyle niebezpiecznym zajęciem, iż towarzystwa ubezpieczeniowe oferują użytkownikom aplikacji ubezpieczenie się od negatywnych następstw łowów. Prelegent zwrócił również uwagę, iż korzystanie z aplikacji generuje olbrzymią ilość danych osobowych przetwarzanych przez producentów gier, operatorów które są łakomym kąskiem dla hakerów i problemem dla użytkowników. Autor wskazał również na rozwój ubezpieczeń dla tzw. E-sportowców-stosunkowo nowej formy rywalizacji, w której przedmiotem działań zawodników są gry komputerowe.

Referat dr hab. Edyty Rutkowskiej-Tomaszewskiej „Ochrony konsumenta usług bankowych w świetle aktualnych regulacji prawnych i problemów rynkowych (ujęcie przeglądowe) został wygłoszony przy użyciu środków porozumiewania się na odległość. Autorka wskazała na powtarzający się problem w zdefiniowaniu pojęcia konsumenta. Zostały również wskazane nowe obowiązki informacyjnych jakie zostały nałożone na podmioty przetwarzające dane w związku z udzielaniem usług bankowych. Autorka przedstawiła szczególne uprawnienia konsumenta usług bankowych, które polegają na: możliwości odstąpienia od umowy, możliwości wypowiedzenia umowy, możliwości szybszej spłaty kredytu konsumenckiego. Prelegentka wskazała, iż rachunki rodzinne powinny być świadczeniami pozbawionymi możliwości egzekucji. Zostało również zasygnalizowane występujące zjawisko sprzedaży produktu lub usługi, która nie jest dostosowana do potrzeb klienta (*misseling*) np. kredyty gotówkowe.

Wystąpienie zamykające II panel wygłosił Pan Mamun Bin Alam, student programu Erasmus+ przedstawiając funkcjonowanie ubezpieczeń morskich w Bangladeszu. Po tym wywodzie nastąpił czas na dyskusję której główną konkluzją było uznanie klienta (konsumenta) usług inwestycyjnych za osobę, którą cechuje brak świadomości, brak wystarczającej wiedzy, a instrumenty prawne nie są właściwie stosowane przez instytucje ochrony konsumenta. W kontekście powyższego, pozytywnie oceniono postępującą publicyzację prawa stanowiącą odpowiedź legislatora na wskazane zjawiska. Rozważania zostały zakończone 45 minutową przerwą obiadową.

III panel pt. *Rynek usług bankowych i inwestycyjnych a ochrona konsumenta. Instrumenty finansowe w energetyce – profesjonalnej i prosumenckiej* został poprowadzony przez dr Pawła Majkę, a jako pierwsza głos w dyskusji zabrała dr Marzena Czarnecka (UEK w Katowicach) z wystąpieniem pt. *Wybrane problemy dotyczące świadomości konsumenckiej w zakresie cen i instrumentów finansowych w energetyce*, która w drodze prezentacji wyników przeprowadzonych badań statystycznych wykazała bardzo niski poziom świadomości konsumenckiej oraz brak praktycznej skuteczności obowiązków informacyjnych w zakresie cen energii elektrycznej.

W ramach kolejnego wystąpienia mgr Bartosz Wyżykowski (Zastępca Dyrektora Wydziału Klienta Rynku Bankowo-Kapitałowego Biura Rzecznika Finansowego) „Bezpieczeństwo transakcji płatniczych wykonywanych w Internecie” omówił instytucję Rzecznika Finansowego (działającego w miejsce Rzecznika Ubezpieczonych), a także przybliżył procedury likwidacji szkód powstałych w wyniku ataków phishingowych

(podszywania się pod inny podmiot w celu wyłudzenia danych). Prelegent przedstawił również praktyczne wskazówki obrony przed tą praktyką przestępczą.

Mgr Jolanta Potocka omówiła praktyczne aspekty dochodzenia roszczeń przez konsumentów-klientów banków. Autorka jest Zastępcą Arbitra Bankowego działającego przy związku Banków Polskich i zajmuje się rozpatrywaniem skarg pozasądowych dotyczących usług finansowych (kredytów, lokat i innych produktów bankowych). Podczas wystąpienia zostały przedstawione formalne elementy prowadzenia sporu. Postępowanie toczy się na wniosek (istnieje możliwość rozpoczęcia postępowania poprzez utworzenie wniosku elektronicznego), który zawiera dowód zakończenia postępowania reklamacyjnego, wraz z protokołem reklamacji. Brak dowodu zakończonego postępowania reklamacyjnego nie zamyka nam drogi złożenia wniosku, powinniśmy jednak złożyć oświadczenie, że w terminie 30 dni nie odpowiedziano na skargę. Postępowanie jest odpłatne i jego koszt uzależniony jest od wartości przedmiotu sporu. Podane zostały również koszty postępowania.

W ramach referatu *Rola obowiązków informacyjnych w prawidłowym funkcjonowaniu usług bankowych* dr hab. Jan Olszewski, prof. UR zastosował swoisty dualizm prezentacji, skupiając pierwszą część wystąpienia na analizie i omówieniu art. 20 Konstytucji poprzez wyjaśnienie pojęcia „społecznej gospodarki rynkowej”, wskazując iż realizacja jej „społecznego” aspektu przejawia się m.in. przez upodmiotowienie społeczeństwa, które powinno przyjmować postać m.in. wielopoziomowego informowania. Spełnienie tego obowiązku powinno jednakże uwzględniać zróżnicowane zdolności absorpcyjne społeczeństwa a przez to być odpowiednio opracowywane i ewolucyjnie zmieniane, tak jak zmieniają się regulacje prawne. W drugiej części prezentacji prof. Olszewski wyliczył najważniejsze obowiązki informacyjne z zakresu prawa bankowego odnosząc się nieco szerzej do ważniejszych obowiązków informacyjnych w ramach kredytu bankowego.

Autorem kolejnego wystąpienia był adwokat Michał Kornasiewicz (Partner w Kancelarii DKK), który wygłosił prelekcję „Obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectw pochodzenia” dotyczącą zasad wykonywania obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectw pochodzenia energii elektrycznej. Podczas wystąpienia przedstawił zasady funkcjonowania obowiązku, podmioty zobowiązane do jego wypełnienia oraz wyjątki pozwalające na wypełnienie obowiązku przez uiszczenie opłaty zastępczej. Dodatkowo adw. Kornasiewicz omówił podstawowe instrumenty, przy pomocy których przedsiębiorcy zobowiązani mogą wypełnić zadania postawione przez ustawę OZE.

Ostatnim referentem był mgr Marek Krzywonos, który przedstawił referat na temat Towarowej Giełdy Energii-spółki akcyjnej utworzonej w 1999 r., funkcjonującej na zasadach giełd towarowych. W trakcie wystąpienia zostały przedstawione podmioty, które mogą zostać członkiem giełdy i dobra jakie mogą być przedmiotem obrotu. Referent wskazał również na wahania cen energii elektrycznej, które mogą występować na przestrzeni doby, które są charakterystyczne dla tzw. zjawiska rynku dnia następnego energii elektrycznej.

Po wypowiedziach wszystkich prelegentów rozgorzała dyskusja na temat funkcjonowania konsumentów na rynku usług finansowych i rozwiązań prawnych, które mogłyby przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa i przejrzystości instrumentów finansowych. Wśród najważniejszych konkluzji można wskazać m. in. obowiązki informacyjne jakie powinny ciążyć na podmiotach uczestniczące w rynku.

Podsumowania Konferencji dokonał dr hab. Jan Olszewski, prof. UR, który podziękował wszystkim uczestnikom za udział w wydarzeniu i wyraził przekonanie, iż wnioski wyciągnięte podczas dyskusji trafnie wskazują na tendencje panujące na rynku usług finansowych, a podjęta tematyka stanowi wyśmienitą platformę do podjęcia dalszych badań naukowych w tym zakresie.

Abstract

The publication is a report from the second and third panel of the 5th Euroregional Scientific Conference: *Financial Services: Investment, Banking and Insurance*.

Key words: Financial services, investment, banking, insurance, conference, report

Abstrakt

Publikacja stanowi sprawozdanie z II i III panelu V Euroregionalnej Konferencji Naukowej pt. *Rynek usług finansowych: inwestycyjnych, bankowych i ubezpieczeń*.

Słowa kluczowe: Sprawozdanie, konferencja, ubezpieczenia, inwestycje.